

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครนครสวรรค์

The Factors Affecting the Strategic of School Administrators Under NAKHON
SAWAN Municipality Office, NAKHON SAWAN Province

วิรัชชญา ประทักษ์¹, มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา², ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน³

Wiranchana Pratak¹, Malai Wongruethaiwattana², Teepipat Suntawan³

Corresponding Author E-mail: Wiranchana.pr@nsru.ac.th

Received: 2025-10-02; Revised: 2025-12-04; Accepted: 2025-12-16

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 169 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91, 0.93, 0.92, และ 0.91 ตามลำดับ และแบบสอบถามการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ด้านการติดตามประเมินผล ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 57.00 สร้างสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.39 + 0.31(X_4) + 0.29(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.36(Z_4) + 0.30(Z_2)$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา, การบริหารเชิงกลยุทธ์

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education Degree, Educational Administration, Nakhon Sawan Rajabhat University

² ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of factors affecting the strategic of school administrators 2) study the level of the strategic of school administrators 3) to find the relationship between factors affecting the strategic of school administrators and the strategic of school administrators and 4) to create predictive equation of the strategic of school administrators. The samples of this research were 169 school administrators and teachers selected by simple random sampling. The research instruments of this research were a questionnaire on the level of factors affecting the strategic of school administrators with the validity 1.00 and the reliability of 0.91, 0.93, 0.92 and 0.91 respectively and a questionnaire on level of the strategic of school administrators with the validity 1.00 and the reliability of 0.92. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The findings were as follows:

1) The level of factors affecting the strategic of school administrators in overall was at a high level. 2) The level of the strategic of school administrators in overall was at a high level. 3) The relationship between the factors affecting the strategic of school administrators and the strategic of school administrators was overall found with a positive relationship at a high level with a statistically significant at .01 level. 4) Factors affecting the strategies of school administrators by analysis using multiple regression was found to be monitoring and evaluating (X4) motivation (X2) with statistical significance at the .05. The prediction of strategic of school administrators was 57.00 percent and can be written in a prediction equation as follows:

The predicting equation of raw scores was:

$$Y' = 0.39 + 0.31(X_4) + 0.29(X_2)$$

The predicting equation of standard scores was:

$$Z' = 0.36(Z_4) + 0.30(Z_2)$$

Keywords: Factors Affecting the Strategic of School Administrators, the Strategic

บทนำ

จากยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ได้ระบุในยุทธศาสตร์ที่ 3 ให้มีการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพความเป็นมนุษย์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยให้มีทักษะที่จำเป็นมีคุณธรรมจริยธรรมและมีความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล ตลอดจนเสริมสร้างขีดความสามารถของระบบราชการการบริหารภาครัฐและหน่วยงานทางการศึกษาให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักนายกรัฐมนตรี. 2561: 2) ส่งผลให้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดเป็นแผนระยะยาวเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปีมีการบูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬา การศึกษาทุกระดับโดยนำผลการติดตามประเมินแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552- 2559 มาร่วมพิจารณา กำหนดแนวคิดการจัดการศึกษา วิสัยทัศน์ จุดประสงค์ เป้าประสงค์ การพัฒนาการศึกษา บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา รวมทั้งโครงการเร่งด่วนที่สำคัญและเน้นการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ (สงวน อินทร์รักษ์. 2566: 22) ในระดับนโยบายมีการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2566-2580 ที่มุ่งเน้นการสร้างทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยเน้นการบริหารจัดการที่ยึดหลักธรรมาภิบาล การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและการมีภาวะผู้นำทางการศึกษาที่เข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2566: 7) แต่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรองรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงไม่สามารถพึ่งพาแนวทางการบริหารแบบเดิมได้อีกต่อไปแต่ต้องการผู้นำทางการศึกษาที่สามารถมองเห็นทิศทางของการเปลี่ยนแปลง วางแผนเชิงระบบและบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ที่ผู้บริหารสถานศึกษา

จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการนำไปใช้เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้อย่างยั่งยืน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2560: 17)

การวางแผนเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษามีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน มีระบบและสอดคล้องกับบริบททั้งภายในและภายนอก ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และผู้กำหนดแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2562: 20) ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนชุมชน และนโยบายของรัฐ อีกทั้งยังต้องวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเช่นการใช้ SWOT Analysis เพื่อวางยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและทรัพยากรของสถานศึกษา (บุญชม ศรีสะอาด. 2561: 22) นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องสามารถแปลงกลยุทธ์ให้เป็นแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนโดยครอบคลุมด้านการจัดการเรียนรู้การบริหารทรัพยากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือตลอดจนการติดตามและประเมินผลเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เน้นให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และขับเคลื่อนด้วยข้อมูลซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนต้องอาศัยผู้บริหารที่มีความสามารถในการวางแผนและบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 10) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้นำในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ที่เหมาะสม รวมทั้งความสามารถของผู้นำในการแปลงวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติงานได้จริงผ่านกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้กระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์กำหนดกรอบแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดเป้าหมายขององค์กรในระยะยาวส่งเสริมความสามารถในการมองการณ์ไกลขององค์กร และสนับสนุนการวางแผนอย่างเป็นกลยุทธ์ภายในองค์กร เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ (ปณิธิ การสมดี. 2564: 143-144) ส่งผลให้สถานศึกษามีทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีความสามารถในการปรับตัว และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างเหมาะสม (ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2560: 16)

การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหนึ่งในแนวนโยบายหลักของการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดความยืดหยุ่นสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ของตนเองโดยเฉพาะในระดับปฐมวัยและขั้นพื้นฐาน เช่น การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียนในสังกัดเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งครอบคลุมหน้าที่ด้านการจัดสรรงบประมาณการพัฒนาครูการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564: 12) อย่างไรก็ตามเมื่อมีการถ่ายโอนภารกิจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลับพบว่ามีข้อจำกัดหลายด้านที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้แก่ การขาดความพร้อมด้านบุคลากรและผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากประสบปัญหาผู้บริหารและบุคลากรขาดประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการวางแผนเชิงนโยบาย การพัฒนาหลักสูตร และการจัดระบบประเมินคุณภาพภายใน (พัชรา พัฒนาบุตร. 2562: 10) ซึ่งส่งผลให้การบริหารจัดการไม่มีทิศทางที่ชัดเจนและไม่สามารถผลักดันนโยบายทางการศึกษาได้เต็มที่ ในด้านงบประมาณแม้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับอำนาจในการบริหารงบประมาณ แต่ยังคงพบว่าการจัดสรรงบประมาณยังไม่สอดคล้องกับความจำเป็นที่แท้จริงของสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลหรือขนาดเล็ก มักไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (ณัฐภูมิ พิมพ์ทอง. 2561: 44- 45) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน แม้แนวคิดกระจายอำนาจจะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมจากชุมชน แต่ในทางปฏิบัติชุมชนยังมีบทบาทน้อยในการร่วมวางแผนหรือกำกับดูแลโรงเรียน ส่งผลให้ขาดแรงสนับสนุนในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 18) ด้านระบบประเมินผลและติดตามที่ยังไม่เป็นระบบโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากไม่ยอมขยายขนาดกลไกการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพทำให้ไม่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานหรือปรับปรุงแผนได้อย่างทันทั่วถึง (สุชาติ ธาดาธำรงเวช. 2561: 40) ดังนั้นการบริหารการศึกษาในระดับท้องถิ่นถือเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และความต้องการของชุมชนโดยเฉพาะเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการจัดการศึกษาอย่างครอบคลุม การนำหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากขึ้น เพราะการบริหารเชิงกลยุทธ์ต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT Analysis การประเมินคุณภาพครู สื่อการสอน และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน นำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และ

เกิดการวางแผนกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล ทำให้การดำเนินงานมีเป้าหมายชัดเจน ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และสร้างนวัตกรรม สร้างความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (Bryson, 2018: อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564: 21)

จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดใหญ่ในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ประกอบด้วยหลายระดับได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาลนคร เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่กระจายอยู่ในแต่ละพื้นที่เพื่อให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง สำนักงานการศึกษาเทศบาลนครสวรรค์ มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะในระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนเทศบาลวัดไทรใต้ 2) โรงเรียนเทศบาลวัดปากน้ำโพใต้ 3) โรงเรียนเทศบาลวัดพรหมจริยาวาส 4) โรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต 5) โรงเรียนเทศบาลวัดช่องศรีศรีสิทธิวราราม 6) โรงเรียนเทศบาลวัดเขาจอมคีรีนาคพรต 7) โรงเรียนเทศบาลวัดสุทธวราราม 8) โรงเรียนเทศบาลวัดไทรเหนือ และ 9) โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครนครสวรรค์ สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ได้ขับเคลื่อนกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพของผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารได้พัฒนาตนเอง รวมทั้งปรับเปลี่ยนกระบวนการบริหารจัดการกับภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษามาโดยตลอด เพราะผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่ต้องนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนเนื่องจากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับท้องถิ่น ผู้บริหารจะต้องมองการบริหารจัดการ ในหลายมิติเพราะต้องมองภาพนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ การจัดการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด และนโยบายของเทศบาล อย่างไรก็ตามแม้จะมีการดำเนินงานตามกรอบนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและแผนพัฒนาเทศบาลแต่การบริหารการศึกษายังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายด้าน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์. 2566: 20) ได้แก่ ด้านบุคลากรและความมั่นคงในอัตรากำลัง เทศบาลนครนครสวรรค์ประสบปัญหาการขาดแคลนครูเฉพาะทาง โดยเฉพาะในวิชาภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์รวมถึงขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองทักษะในศตวรรษที่ 21 (ธนากร รัฐถาวร. 2565: 20-24) ด้านงบประมาณและการจัดสรรทรัพยากร แม้เทศบาลนครนครสวรรค์จะได้รับงบประมาณประจำปีจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น แต่การจัดสรรยังคงไม่ครอบคลุมความต้องการที่แท้จริง เช่น การพัฒนาอาคารสถานที่ สื่อการเรียนรู้อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างโรงเรียนในเขตเมืองและเขตรอบนอกของเทศบาล (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์. 2566: 10) นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในเรื่องการบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวางแผน และการเงินการคลัง ในหน่วยงานด้านการศึกษา (นิรันดร์ แสงสุขเอี่ยม. 2563: 4) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน แม้เทศบาลจะพยายามส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมของสถานศึกษา แต่ยังไม่พบความร่วมมือของภาคประชาชนในบางพื้นที่ที่ยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะในเขตชุมชนเมืองซึ่งผู้ปกครองจำนวนมากมีภาระงาน ทำให้ไม่สามารถมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง (กุลวดี สถิตยยุทธการ. 2561: 2) จากข้อจำกัดดังกล่าวพบว่ามีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร การมีส่วนร่วมของชุมชน การประเมินผล และการบูรณาการนโยบายสู่การปฏิบัติจริง ดังนั้นการพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครนครสวรรค์จำเป็นต้องอาศัยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างจริงจัง การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ได้เป็นเพียงการบริหารจัดการทั่วไปแต่ต้องเป็นผู้นำที่สามารถพัฒนาทั้งครู บุคลากรและนักเรียน ให้มีศักยภาพสูงสุดภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การวางแผนกลยุทธ์จึงเสมือนเข็มทิศที่จะนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2562: 21) และเมื่อผู้บริหารเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาจะสามารถตั้งเป้าหมายระยะยาว ปรับโครงสร้างองค์กร กำหนดการวางระบบติดตามผล สามารถปรับตัวได้อย่างยืดหยุ่น และนำพาองค์กรสู่ความยั่งยืน (สุนันทา ชวนะ. 2563: 88-102)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครนครสวรรค์ เป็นแนวทางการบริหารเชิงรุกที่ใช้ในการบริหารและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ช่วยให้องค์กรมีทิศทาง การดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถทำงานได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมายมากขึ้น การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลนครนครสวรรค์ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและกำหนดทิศทางของสถานศึกษาในระยะยาว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์

ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักการศึกษาเทศบาลนครนครสวรรค์เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษานำผลการวิจัยไปประยุกต์เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์

การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นวิธีการในการดำเนินงานขององค์กรที่ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยความแตกต่างที่เป็นเอกลักษณ์ต่างจากคู่แข่งอื่น โดยกลยุทธ์ที่จะนำไปปฏิบัตินั้น ผู้บริหารต้องเลือกกลยุทธ์ที่มีความสอดคล้องระหว่างทรัพยากรภายในองค์กรและความสามารถหลักขององค์กร พร้อมทั้งคำนึงถึงโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ผู้วิจัยขอเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความหมายของการบริหารเชิงกลยุทธ์

นันทรัตน์ เจริญกุล (2564: 99) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึง กระบวนการที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและข้อมูลสำคัญขององค์กร เพื่อใช้ในการตัดสินใจวางแนวทางการดำเนินงาน และควบคุมการปฏิบัติเพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการได้ตามสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์

วิชญกร แต่งแก้ว (2563: 51) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นกระบวนการในการจัดการกลยุทธ์ของสถาบันช่วยให้องค์กรตัดสินใจเชิงตรรกะและพัฒนาเป้าหมายใหม่ได้อย่างรวดเร็วเพื่อให้ทันกับเทคโนโลยีการพัฒนาตลาดและสภาพธุรกิจ การจัดการเชิงกลยุทธ์จึงสามารถช่วยองค์กรให้ได้เปรียบในการแข่งขันปรับปรุงส่วนแบ่งการตลาด การวางแผนสำหรับอนาคตกลยุทธ์การจัดการเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารองค์กรจำเป็นต้องเข้าใจแนวคิดการจัดการเชิงกลยุทธ์ ผู้บริหารองค์กรในโลกยุคใหม่จะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ในระยะยาวและตั้งความหวังไว้ว่าจะดำเนินการไปให้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ระยะยาวที่กำหนดไว้ให้ได้ด้วย

3. องค์ประกอบในการบริหารเชิงกลยุทธ์

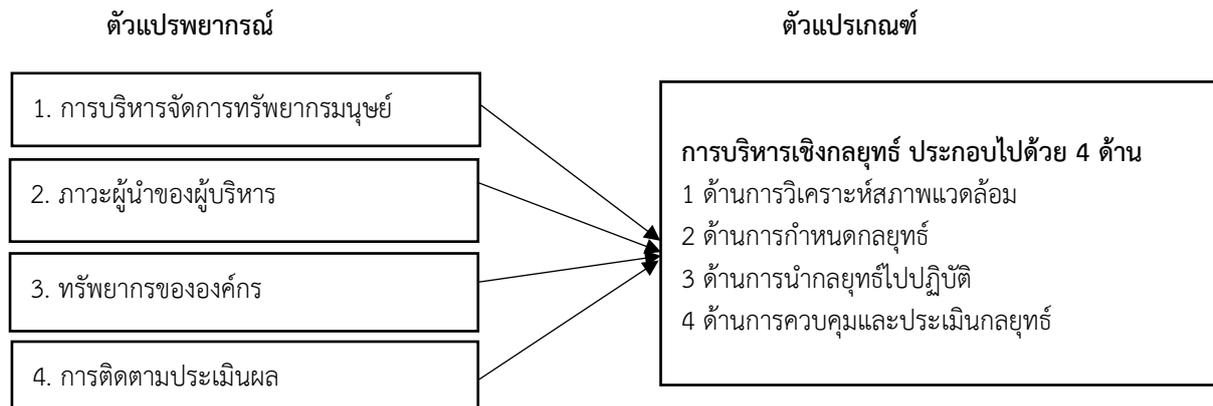
การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เป็นมากกว่าแค่การวางแผนระยะยาว เป็นกระบวนการแบบองค์รวมและต่อเนื่อง ที่ช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดทิศทาง ตัดสินใจจัดสรรทรัพยากร และดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายหลัก ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มันคือชุดของกิจกรรมที่นำไปสู่การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืน ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูล ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากนักวิชาการหลายแหล่ง เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือประเมิน ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์ได้ว่า องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ 3) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 4) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์

การบริหารเชิงกลยุทธ์จะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานจริงอย่างเป็นรูปธรรม โดยผ่านการจัดโครงสร้างบุคลากรและการประสานงานที่มีระบบ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจึงมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ขององค์กร

ทำให้การนำกลยุทธ์ไปใช้ในแต่ละองค์กร ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูล ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากนักวิชาการหลายแหล่ง เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือประเมินปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยสามารถจำแนกปัจจัยหลักออกเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) ทรัพยากรขององค์กร และ 4) การติดตามประเมินผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์โดยจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน และครู จำนวน 285 คน รวม 300 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางเครซี และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 169 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครู จำนวน 160 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และสถานภาพเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 60 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 60 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 60 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91, 0.93, 0.92, และ 0.91ตามลำดับ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน จำนวน 60 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบค่าความเที่ยง ณ โรงเรียนเทศบาล 2 สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ตะพานหิน สังกัดเทศบาลเมืองตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน ระหว่างวันที่ 27 มิถุนายน 2568 ถึง 2 กรกฎาคม 2568 ให้กลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม Google Form เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นรายสถานศึกษา

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเที่ยง โดยให้กลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม Google Form เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นรายสถานศึกษา
3. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยจะได้รับข้อมูลทางอีเมล ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 169 คน ครบถ้วนตามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมาทั้งหมดอย่างละเอียด ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่างๆ ซึ่งกำหนดตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 126) เกณฑ์การแปลระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้
 - 4.50 - 5.00 หมายถึง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด
 - 3.50 - 4.49 หมายถึง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก
 - 2.50 - 3.49 หมายถึง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติ อยู่ในปานกลาง
 - 1.50 - 2.49 หมายถึง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย
 - 1.00 - 1.49 หมายถึง เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. วิเคราะห์ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายในด้านต่างๆ ซึ่งกำหนดตามแนวทางของลิเคิร์ต (Likert Scale) (สายทิพย์ ยะฟู, 2560: 126-129) เกณฑ์การแปลระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ดังนี้

- 4.50 - 5.00 หมายถึง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
 3.50 - 4.49 หมายถึง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
 2.50 - 3.49 หมายถึง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
 1.50 - 2.49 หมายถึง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
 1.00 - 1.49 หมายถึง การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
4. วิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (สายทิพย์ ยะฟู. 2560: 128) ดังนี้
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) ระดับความสัมพันธ์
- 0.81-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูงมาก
 0.61-0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง
 0.41-0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง
 0.21-0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ
 0.00-0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำมาก
5. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ในการสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.16) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.23) รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.24) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.26) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ข้อ	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์	4.51	0.23	มากที่สุด	1
2	ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.44	0.24	มาก	2
3	ด้านทรัพยากรขององค์กร	4.40	0.27	มาก	3
4	ด้านการติดตามประเมินผล	4.38	0.26	มาก	4
รวมเฉลี่ย		4.43	0.16	มาก	

2. การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.23) รองลงมา คือ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.27) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.38) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ข้อ	การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	4.38	0.26	มาก	3
2	ด้านการกำหนดกลยุทธ์	4.24	0.38	มาก	4
3	ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ	4.54	0.23	มากที่สุด	1
4	ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์	4.47	0.27	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.41	0.22	มาก	

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุดที่สุด คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ($r_{xy} = 0.739^{**}$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผล ($r_{xy} = 0.715^{**}$) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ($r_{xy} = 0.708^{**}$) และปัจจัยด้านทรัพยากรขององค์กร ($r_{xy} = 0.702^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ปัจจัย	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X _{total}	Y _{total}
Y ₁	1.00					
Y ₂	.782 ^{**}	1.00				
Y ₃	.533 ^{**}	.432 ^{**}	1.00			
Y ₄	.622 ^{**}	.593 ^{**}	.521 ^{**}	1.00		
X _{total}	.781 ^{**}	.698 ^{**}	.719 ^{**}	.684 ^{**}	1.00	
Y _{total}	.739 ^{**}	.708 ^{**}	.702 ^{**}	.715 ^{**}	.711 ^{**}	1.00

^{**}นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R²) เท่ากับ 0.47 นั่นคือ ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผล สามารถพยากรณ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 46.00 เมื่อเพิ่มตัวพยากรณ์ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น 0.58 สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผลและปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 57.00 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนของปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์

ตัวแปรพยากรณ์	R	R ²	Adj.R ²	Std.E.	a	b	Beta	t
X ₄	.70	.47	.46	.32	.39	.31	.36	5.17*
X ₂		.58	.57	.31		.29	.30	3.00*

^{**}นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีค่า Beta สูงสุด คือ ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผล (0.36) และปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (0.30) ตามลำดับ แสดงว่า ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผล

มีความสำคัญเป็นอันดับแรกในการพยากรณ์ รองลงมา คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร สามารถร่วมกันพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ได้ร้อยละ 57.00 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2

เมื่อนำมาสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.39 + 0.31(X_4) + 0.29(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.36(Z_4) + 0.30(Z_2)$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ทั้ง 4 ปัจจัย โดยภาพรวม พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านทรัพยากรขององค์กรและด้านการติดตามประเมินผล มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารวางแผนอัตรากำลังและจัดสรรบุคลากรตามภาระงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการฝึกอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ และการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา ภายใต้บริบทของการแข่งขันทางการศึกษาในปัจจุบัน การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวและบรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปัญญากร เวชชศาสตร์ (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ปัจจัยด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้บริหารมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหากผู้บริหารมีประสบการณ์ในการทำงานมากจะมีความสามารถในการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีการสื่อสารที่ดี และสามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีการตัดสินใจที่รอบคอบและกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปัญญากร เวชชศาสตร์ (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.3 ปัจจัยด้านทรัพยากรขององค์กร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ สถานศึกษามีบุคลากรสนับสนุนเพียงพอต่อการดำเนินงาน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะสถานศึกษาสามารถจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ ยังมีการแสวงหาและระดมทรัพยากรจากแหล่งภายนอกเพื่อมาสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศุภวรรณ วงศ์คำปิ่น (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยด้านทรัพยากรขององค์กร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.4 ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ใช้ผลการประเมินในการปรับปรุงแผนกลยุทธ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน กลยุทธ์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งช่วยให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดที่ต้องปรับปรุงได้

อย่างทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ยังมีผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาแผนงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศุภวรรณ วงศ์คำปิ่น (2565) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ รองลงมาคือ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านมีผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การดำเนินงานสอดคล้องกับเป้าหมายของกลยุทธ์ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการแปลงแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และตัวชี้วัดความสำเร็จที่สามารถวัดผลได้ ทั้งนี้ การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นผลมาจากความสามารถในการ จัดสรรทรัพยากรทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผู้บริหารยังมีการสื่อสารแผนงานให้กับบุคลากรทุกระดับเพื่อสร้างความเข้าใจและแรงจูงใจในการดำเนินงานร่วมกัน อีกทั้งยังมีการ กำกับดูแลและติดตามความก้าวหน้า อย่างใกล้ชิด ทำให้สามารถปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายเชิงกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ชนิกันต์ ม่วงเสมอ (2566) พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการใช้แบบสอบถามและเครื่องมือวัดที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตาม แผนกลยุทธ์ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งถือเป็นวงจรที่ขาดไม่ได้ของการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ การติดตามประเมินผลที่ดีย่อมส่งผลให้ทราบถึง จุดแข็ง และ จุดที่ต้องพัฒนา ขององค์กรได้อย่างทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ ผลการประเมินยังถูกนำมาใช้เป็น ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่สำคัญสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาแผนงานอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการเช่นนี้ทำให้มั่นใจได้ว่าสถานศึกษาจะสามารถ บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารเชิงรุกที่มุ่งเน้นการปรับปรุงอย่างไม่หยุดนิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ชุภิตา ไชยพิเดช (2567) พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการด้านการควบคุมและประเมินผล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อเสริมข้อมูลเชิงลึกในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการประเมินปัจจัยภายนอกและภายในองค์กรอย่างรอบด้านและสม่ำเสมอ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างละเอียดถี่ถ้วนช่วยให้สามารถระบุทั้ง โอกาส และ อุปสรรค ที่มีผลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างทันการณ์ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์นี้จึงเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับความเป็นจริง นอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถเตรียมความพร้อมและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารที่มองการณ์ไกลและเน้นการวางแผนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ชนิกันต์ ม่วงเสมอ (2566) พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการกำหนดกลยุทธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารสามารถนำความรู้จากงานวิจัยมาใช้กำหนดกลยุทธ์ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการ กำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจนให้กับองค์กร ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษามีเข็มทิศในการดำเนินงาน การกำหนดกลยุทธ์ที่ต้นต้นต้องอาศัยการบูรณาการข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้

กลยุทธ์ที่ได้มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งช่วยสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและเพิ่มโอกาสในการบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ กนกพล นະรุณะ (2567) พบว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 ด้านการกำหนดกลยุทธ์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 1 ทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการประสานและบูรณาการปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านทรัพยากรขององค์กร และปัจจัยด้านการติดตามประเมินผล ล้วนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยรวมของสถานศึกษา ความสัมพันธ์เชิงบวกนี้ชี้ให้เห็นว่า ยิ่งผู้บริหารให้ความสำคัญและพัฒนาปัจจัยเหล่านี้มากเท่าใด ก็ยิ่งส่งผลดีต่อประสิทธิภาพของการบริหารเชิงกลยุทธ์มากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านมาประกอบกันอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ธนากร รัฐถาวร (2565) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัทธิวิทยา จังหวัดอุดรธานี ความสัมพันธ์ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผล และปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมเท่ากับ .70 สามารถพยากรณ์การเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ร้อยละ 57.00 และสร้างสมการพยากรณ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในรูปแบบคะแนนดิบได้ ดังนี้

สร้างสมการพยากรณ์การบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y' = 0.39 + 0.31(X_4) + 0.29(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z' = 0.36(Z_4) + 0.30(Z_2)$$

ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผล พบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ มากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึง ความก้าวหน้า และ ประสิทธิภาพ ของแผนกลยุทธ์ที่นำไปปฏิบัติอย่างแท้จริง การประเมินผลที่แม่นยำและทันเวลาช่วยให้ผู้บริหารสามารถ ระบุปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว นำไปสู่การตัดสินใจเชิงรุกเพื่อปรับปรุงแก้ไขแผนงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ การใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับ ยังช่วยให้สามารถสื่อสารกับบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาองค์กร ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากร รัฐถาวร (2565) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัทธิวิทยา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ปัจจัยด้านการติดตามประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการประเมินผลอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ เพื่อให้การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะมีการตั้งคณะกรรมการหรือทีมงานขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบในการติดตามความคืบหน้าของแผนงาน และมีการใช้เครื่องมือประเมินผลที่หลากหลาย เช่น การประชุมติดตามผลรายสัปดาห์หรือรายเดือน การรายงานผลการดำเนินงาน และการสำรวจความพึงพอใจของบุคลากรและนักเรียน การดำเนินการเหล่านี้ทำให้ผู้บริหารสามารถ ระบุปัญหาและอุปสรรค ที่เกิดขึ้นได้ตั้งแต่เนิ่น ๆ เพื่อนำมาพิจารณาและปรับปรุง

แก้ไขแผนงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ยังช่วยให้บุคลากรทุกคนได้เข้าใจถึงเป้าหมายและทิศทาง ขององค์กรอย่างชัดเจน ทำให้เกิดความร่วมมือและสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากสรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จึงควรผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการรักษามาตรฐานและพัฒนาจุดแข็งที่มีอยู่ให้มีความยั่งยืนโดยเร่งรัดให้มีการจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีสำหรับปัจจัยที่สำคัญที่สุดและเผยแพร่ให้บุคลากรได้เรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัลในการประเมินและปรับปรุงแผนกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมขององค์กรให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

1.2 ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักการศึกษาเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรเน้นการรักษาและต่อยอดความเป็นเลิศ โดยจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้าง คู่มือแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อให้ผู้บริหารท่านอื่นสามารถนำไปปรับใช้ได้ พร้อมทั้งส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการติดตามผล (Monitoring) และประเมินกลยุทธ์อย่างละเอียด เพื่อให้การบริหารเชิงกลยุทธ์มีความทันสมัย ยืดหยุ่น และสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนได้ในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านด้านภาวะผู้นำผู้บริหาร ส่งผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มากที่สุด ดังนั้น การที่จะพัฒนาการบริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำผู้บริหารให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาด้านภาวะผู้นำผู้บริหาร สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์

2.2 ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ระดับการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด จึงควรจะทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กนกพล นະรุณะ. (2567). สภาพการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). คู่มือการปฏิบัติงานตามภารกิจถ่ายโอนด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2562). การวางแผนเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลวดี สถิตยยุทธการ. (2561, พฤษภาคม-มิถุนายน). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาท้องถิ่น. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 6(2): 172-174.
- ชนิกานต์ ม่วงเสมอ. (2566). การบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนในกลุ่มบูรพาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชุกิตา ไชยพิเดช (2567, กันยายน-ธันวาคม). องค์ประกอบการบริหารเชิงกลยุทธ์และความเป็นเลิศของโรงเรียน. วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์. 9(3): 2168-2180.

- ณัฐวุฒิ พิมพ์ทอง. (2561, กรกฎาคม-กันยายน). การจัดการงบประมาณสถานศึกษาท้องถิ่น: ปัญหา และข้อเสนอแนะ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 41(3): 44-56.
- ธนากร รัฐถาวร. (2565). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเทศบาล 5 สีหรัษ์วิทยา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- นันทรัตน์ เจริญกุล. (2564). การบริหารนโยบายและกลยุทธ์การศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรันดร์ แสงสุขเยี่ยม. (2563). การสร้างคุณค่าอาหารทะเลไทยให้เกิดความมูลค่าเพิ่มเพื่อเกษตรกรไทยอยู่ อย่างยั่งยืน. บทความเพื่อเสนอต่อวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โครงการหลักสูตรการบริหารความมั่นคงสำหรับผู้บริหารระดับสูง (สวปอ.มส. SML) ประจำปีการศึกษา 2563, 1-13.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2561). การบริหารการศึกษา: แนวคิดและทฤษฎี. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ปณิธิ การสมดี. (2564) ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญากร เวชศาสตร์. (2565, มกราคม-เมษายน). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 9(1): 231-24.
- พัชรา พัฒนาบุตร. (2562). การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาท้องถิ่นในยุคการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชณกร แดงแก้ว. (2563). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2560). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ศุภวรรณ วงศ์คำปิ่น. (2565). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนปทุมวิไล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. 12(4): 605-619.
- สงวน อินทรักษ์. (2566). ศาสตร์และศิลป์ทางการบริหารการศึกษา นครปฐม: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สายทิพย์ ยะฟู. (2560). การวิจัยการศึกษา. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). แนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานสถานภาพการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2566-2580). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์. (2566). ข้อมูลพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2568, จาก <http://nakhonsawan.local.go.th>
- สำนักงานกฤษฎีกา. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580). กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุชาติ ธาดาธำรงเวช. (2561). การประเมินผลการบริหารสถานศึกษาท้องถิ่น: กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนันทา ชวนะ. (2563). การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมและการตอบสนองเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารศึกษาศาสตร์. 31(1): 88-102.